

การศึกษาและออกแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์โดยรอบอาคารตลาดสดเทศบาลนครตรัง

A Study of Architectural and Landscape Design for Trang Municipal Food Market

ชาวดี้ ง่วนสน* โอปอร์ ชัยสง่าพงษ์ สุภาวดี จริงจิตร และ คัมภีร์ คล้ามณฤมล

Chawadee Nguanson* Opor Chaisangapong Supavadee Jingjitra and Khampee Klamnarnenol

อาจารย์ประจำ หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Lecturers in Bachelor of Architecture, Prince of Songkla University, Trang Campus

*Corresponding author, E mail: supavadee.j@psu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของการเสื่อมสภาพของตลาดเทศบาลนครตรัง และเสนอแนวทางในการออกแบบปรับปรุงและฟื้นฟูรูปแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์โดยรอบของอาคาร การศึกษารั้วนี้มุ่งเน้นประเด็นที่มีผลต่อศักยภาพในการขายตัวของตลาดในอนาคต ได้แก่ จำนวนแผงและโซนสินค้า พฤติกรรมผู้ใช้และความหนาแน่นของคนที่เกี่ยวข้องกับเวลาและพื้นที่ การสำรวจเส้นทางสัญจรโดยรอบตลาด การสำรวจจุดขายของดีตลาดสดเทศบาลนครตรัง โดยใช้วิธีการสำรวจเบื้องต้นเพื่อสังเกตการณ์ตลาดเป็นระยะเวลา 1 เดือน

จากการสำรวจพบว่า ทางเข้าของอาคารตลาดสดเทศบาลมีความไม่ชัดเจน มีการจัดวางพื้นที่ทับซ้อน ขาดการจัดการขยะ การระบายอากาศภายในไม่สะดวก อาคารมีแสงสว่างไม่เพียงพอทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน และไม่มีพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวทั้งต่างถิ่นและต่างชาติ รวมถึงภาพลักษณ์ของตลาดที่ไม่สะท้อนถึงเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมในท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยง เพื่อใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบอาคารตลาดสดเทศบาลให้เข้ากับบริบทของภูมิทัศน์โดยรอบ

ผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของตลาดสดและรูปแบบสถาปัตยกรรมเมืองทับเที่ยง ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการออกแบบอาคารตลาดสดเทศบาลนครตรัง 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบร่างที่ 1 “ครัวตรัง ครัวไทย ครัวโลก” แบบร่างที่ 2 “เลือกค้า วัฒนธรรม” และแบบร่างที่ 3 “รอยต่อ แห่งยุคสมัย” ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบคำนึงถึงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีการกำหนดทางเข้าหลักและรองของตลาดให้ชัดเจน ปรับแก้รูปแบบการจัดวางพื้นที่ภายในและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการขนถ่ายสินค้า เน้นการถ่ายเทของอากาศภายในอาคาร และแสงสว่างที่เพียงพอทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน รวมถึงความเป็นเอกลักษณ์รูปแบบของอาคาร

คำสำคัญ: การออกแบบสถาปัตยกรรม และภูมิทัศน์ การปรับปรุงและฟื้นฟู ตลาดสด

Abstract

This study was conducted to explore and understand how Trang Municipality Market had been deteriorated in recent years. Design guideline to rehabilitate the market's architecture and landscape would also be proposed. The study focused on factors that affected the market's potential to expand which included the arrangement of stalls, users' behavior, occupant density, surrounding traffic and circulation and the identification of the market's best sellers. This preliminary study was conducted based on 1-month observation.

According to the observation, the market's main and service entrances were not well-designed. The internal areas were not well-organized. The market was also found to lack a waste management plan, good ventilation, appropriate light during the day and night during the night, and areas for local people and foreign tourists. Its architectural appearance also did not reflect the architectural form of 'Tub Tiang'. As a result, a design of 'Tub Tiang' architectural style was studied and proposed as a guideline for the market's renovation.

According to the study result, the research team proposed 3 designs for the market: "Trang kitchen, Thai kitchen, World kitchen", "Prestigious culture," and "Connection to the past". The three designs could contribute to resolutions of the problems identified in the preliminary study which included the design of new entrances and rearrangement of the internal areas. They were also aimed to improve the , lighting, ventilation, and the architectural design of the market.

Keywords: Architectural and landscape design, Rehabilitation, Food Market

1. บทนำ

ตลาดสดเทศบาลนครตรัง ตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า "ทับเที่ยง" บนพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตรัง บริเวณที่ตั้งของตลาดสดนั้น แต่เดิมเคยเป็นพื้นที่ทางเกษตร (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542) แต่เมื่อมีการย้ายศูนย์กลางการปกครองของจังหวัดตรังจากเมืองกันตังกลับมาอยู่ที่เมืองทับเที่ยง ในปีพ.ศ. 2458 จึงเกิดการขยายชุมชนเมือง รวมถึงตลาดทางการค้า และการก่อสร้างรูปแบบสถาปัตยกรรมอันมีเอกลักษณ์ของเมืองทับเที่ยง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548)

ตลาดสดเทศบาลนครตรัง ถือเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่ง que แสดงถึงความเจริญทางย่านการค้าของเมืองทับเที่ยง เป็นศูนย์รวมการค้าขายอาหารสด อาหารท้องถิ่น รวมถึงสินค้าพื้นเมืองขนาดใหญ่ของผู้คนในชุมชนเมืองทับเที่ยง ตลอดจนนักท่องเที่ยวต่างถิ่นและต่างชาติ นอกจากนี้ตลาดสดเทศบาลนครตรังยังเป็นสถานที่พบปะของผู้คนท้องถิ่น ที่มักจะเข้ามาจับจ่ายใช้สอยพร้อมกับทักทายพบปะผู้คนกันเองในยามเช้า ซึ่งผู้คนในพื้นที่ต่างส่วนแล้วแต่มีอัธยาศัยดีต่อกัน นับว่าเป็นศูนย์รวมทางด้านวัฒนธรรมและสังคมที่สำคัญแห่งหนึ่งของผู้คนในเมืองทับเที่ยง

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ศูนย์กลางความเจริญเริ่มขยายออกไปในวงกว้าง ความนิยมของผู้คนที่มาเดินจับจ่ายใช้สอยในตลาดสดลดน้อยลงจากในอดีตอย่างเห็นได้ชัด ผู้คนเริ่มเปลี่ยนกิจกรรมมานิยมซื้อของและอาหาร ทำกิจกรรมและพบปะผู้คนในบริเวณสถานีรถไฟ และตลาดรีนรมย์บริเวณวงเวียนน้ำพุมากกว่า ตลอดจนการบริหารจัดการของตลาดที่ไม่เป็นระบบ เกิดปัญหาความสะอาดของตลาดสด (เทศบาลนครตรัง, 2553) ประกอบกับรูปแบบ

และสภาพภูมิทัศน์โดยรอบของตลาดสดกำลังเสื่อมสภาพลงตามกาลเวลา ตลาดสดเทศบาลนครตรังจึงประสบกับสภาวะชบเซา

ดังนั้น การศึกษาและออกแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์โดยรอบอาคารตลาดสดเทศบาลนครตรัง มีเป้าหมายเพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางในการฟื้นฟูให้ตลาดสดเทศบาลนครตรังกลับมาเป็นศูนย์รวมของการค้าขายอาหารสด อาหารท้องถิ่น สินค้าพื้นเมืองอีกครั้ง รวมถึงมุ่งหวังปรับปรุงตลาดสดเทศบาลนครตรังให้เป็นพิพิธภัณฑ์ชีวิต เป็นจุดศูนย์กลางของคนรุ่นใหม่ และเป็นจุดเชื่อมโยงจากกิจกรรมถนนคนเดินบริเวณสถานีรถไฟ และกิจกรรมตลาดนัดริมย์บริเวณวงเวียนน้ำพุ

2. วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของการเสื่อมสภาพของตลาดสดเทศบาลนครตรัง โดยเสนอแนะแนวทางในการออกแบบปรับปรุงและฟื้นฟูรูปแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์โดยรอบของอาคาร

3. อุปกรณ์และวิธีการ / วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาและออกแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์โดยรอบอาคารตลาดสดเทศบาลนครตรัง ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยมีการสัมภาษณ์และการสังเกตเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็นขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลทางภาคสนาม โดยให้ผู้วิจัยภาคสนามจำนวน 10 คน ลงพื้นที่เพื่อสำรวจตลาดแผนผังการใช้พื้นที่ ณ ปัจจุบัน โดยแบ่งกลุ่มการเก็บข้อมูลก่อนการออกแบบเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน คือ

3.1.1 การสำรวจแผนผังตลาด ณ ปัจจุบัน แบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ จำนวนแผงและประเภทของสินค้า

3.1.2 การสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้ ความหนาแน่นของคนที่เกี่ยวข้องกับเวลาและพื้นที่ โดยแบ่งช่วงเวลาสำรวจออกเป็น 4 ช่วงเวลา ดังนี้ ช่วงเช้า เวลา 05.00- 08.00 น. ช่วงสาย เวลา 08.00 – 11.00 น. ช่วงบ่าย เวลา 11.00- 16.00 น. ช่วงเย็นเวลา 16.00 – 20.00 น.

3.1.3 การสำรวจเส้นทางสัญจรโดยรอบตลาด โดยเก็บข้อมูลจาก ผู้จ่ายตลาด พ่อค้า-แม่ค้า จุดเก็บขยะและรถขยะ

3.1.4 การสำรวจจุดขายของดีตลาดสดเทศบาลนครตรัง โดยแบ่งกลุ่มสำรวจออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ คนตรังที่เดินตลาด (สุ่มทุกช่วงอายุ) นักท่องเที่ยวต่างถิ่น และชาวต่างชาติ

3.2 วิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ จากข้อมูลสำรวจภาคสนามที่มีผลต่อศักยภาพการขยายตัวของตลาดในอนาคต

3.3 ศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยง เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ตลาดสดเทศบาลนครตรัง

3.4 ออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ตลาดสดเทศบาลนครตรัง จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่มีผลต่อการขยายตัวของตลาดในอนาคต โดยอ้างอิงการออกแบบรูปแบบอาคารจากการวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยง

3.5 สรุปและเสนอแนะแนวทางในการออกแบบปรับปรุงและฟื้นฟูรูปแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์โดยรอบของอาคารตลาดสดเทศบาลนครตรัง

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ ผลการสำรวจและรวบรวมข้อมูลพื้นที่ทางภาคสนาม และการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเมืองทับเที่ยง

4.1 ผลการสำรวจและรวบรวมข้อมูลพื้นที่ทางภาคสนาม

4.1.1 จำนวนแผงและประเภทของสินค้า

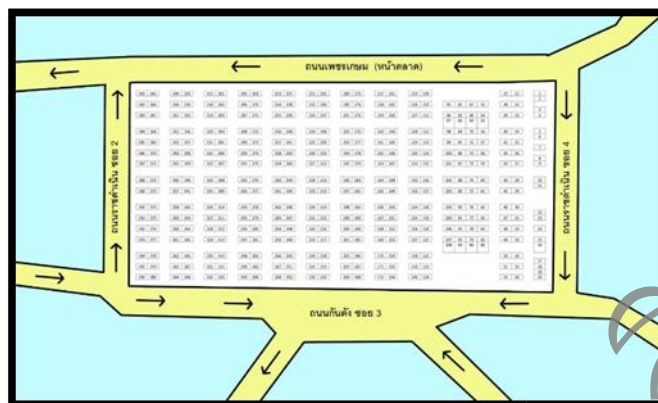
รูปที่ 1 แผนที่ตลาดสดเทศบาล แสดงจำนวนแผงและประเภทของสินค้า

จากการสำรวจแผนผังรูปที่ 1 แสดงให้เห็นถึงการจัดแบ่งพื้นที่ประเภทสินค้าเนื้อหมู เนื้อไก่ อาหารทะเล และผัก ที่ค่อนข้างชัดเจน และมีการจัดวางประเภทสินค้าอย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงได้สะดวก อย่างไรก็ตามมีการจัดวางพื้นที่ที่ทับซ้อนของสินค้าบางประเภท เช่น รองเท้า, เสื้อผ้า, ข้าวสาร, ขนมไทยพื้นถิ่นภาคใต้ และ อุปกรณ์ทางการเกษตร ทำให้เกิดความสับสนในการเข้าถึงของคนต่างถิ่น ส่งผลถึงยอดขายสินค้าของผู้ประกอบการลดลง

4.1.2 การสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้ ความหนาแน่นของคนที่เกี่ยวข้องกับเวลาและพื้นที่

ผลสำรวจของช่วงเวลาที่มีการจับจ่ายสินค้าหนาแน่นที่สุด คือ ช่วงเวลา 08.00 – 11.00 น. หนาแน่นรองลงมาคือช่วงเวลา 05.00–08.00 น. ช่วงเวลา 11.00- 16.00 น. และช่วงเวลา 16.00 – 20.00 น. ตามลำดับ จากผลการสำรวจสังเกตได้ว่า ในช่วงบ่ายเป็นต้นไป ตั้งแต่เวลา 11.00 – 20.00 น. กิจกรรมซื้อขายค่อนข้างน้อยลง ประกอบกับในช่วงค้าแสงสว่างในตลาดไม่เพียงพอ Furniture Street ไม่เอื้อต่อการเดินจับจ่ายซื้อของหรือเดินชมบรรยากาศดีเก่าโดยรอบตลาด ทำให้ความหนาแน่นของการใช้พื้นที่ในช่วงเวลาดังกล่าวมีจำนวนน้อย

4.1.3 การสำรวจเส้นทางสัญจร โดยรอบตลาด: ผู้จ่ายตลาด / พ่อค้า แม่ค้า / จุดเก็บขยะและรถขยะ

รูปที่ 2 แผนผังตลาดสดเทศบาล แสดงจำนวนแผงและ ประเภทของสินค้า

จากการสำรวจแผนผังตลาดสดเทศบาล แสดงเส้นทางสัญจรโดยรอบตลาด ในรูปที่ 2 และอ้างอิงจากแผนผังตลาดสดเทศบาล แสดงจำนวนแผงและประเภทสินค้าในรูปที่ 1 แสดงให้เห็นถึงการจัดวางพื้นที่สินค้าประเภทของสด มีเส้นทางสัญจรที่ชัดเจนและต่อเนื่องสำหรับผู้จ่ายตลาด และพ่อค้า-แม่ค้าที่ขายสินค้าประเภทของสดสามารถขนย้ายสินค้าและขยะจากภายนอกอาคารได้อย่างสะดวก อย่างไรก็ตาม ทางเข้าหลักและทางเข้าส่วนบริการไม่มีความชัดเจน ทำให้เกิดการใช้เส้นทางสัญจรที่ไม่ชัดเจน เกิดสภาวะ Cross Circulation ส่วนสินค้าในหมวดอุปกรณ์การเกษตร มีการจัดวางที่กระจัดกระจาย ทำให้การขนย้ายสินค้าเข้าออก และการเข้าถึงของลูกค้านั้นมีความสับสน นอกจากนี้ พื้นที่ของอาคารตลาดสดยังขาดพื้นที่การจัดการขยะ และเส้นทางสัญจรที่ชัดเจนในส่วนบริการของประเภทสินค้าอื่นๆ ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของพื้นที่ และเกิดการระบายอากาศที่ไม่มีประสิทธิภาพ

4.1.4 การสำรวจจุดขายของดีตลาดสดเทศบาลนครตรัง

จากการสำรวจจุดขาย จากกลุ่มลูกค้า 3 กลุ่ม ได้แก่ คนตรังที่เดินตลาด (สุ่มทุกช่วงอายุ) นักท่องเที่ยวต่างถิ่น และชาวต่างชาติ สามารถสรุปเป็นตารางผลิตภัณฑ์และบรรยากาศที่เป็นที่มีลักษณะเด่นและเป็นที่น่าสนใจต่อกลุ่มลูกค้าของตลาดสดเทศบาลนครตรังได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางสินค้าและบรรยากาศที่มีลักษณะเด่นและเป็นที่น่าสนใจต่อกลุ่มลูกค้าของตลาดสดเทศบาลนครตรัง

ประเภทสินค้า	อาหาร	สินค้าอุปโภค	สภาพแวดล้อมโดยรอบ
สินค้าและบรรยากาศที่มีลักษณะเด่นและเป็นที่น่าสนใจ	<ul style="list-style-type: none"> - หมูย่างเมืองตรัง - ข้าวต้ม ให้บริการในช่วงเช้า - โจ๊ก เปิดให้บริการในช่วงค่ำ - ขนมไทยพื้นถิ่นภาคใต้ - สินค้าจากเมืองปาดัง ประเทศมาเลเซีย เช่น ขนม เครื่องคูนยาจีน บัว - ผลไม้สด - เนื้อหมูสด ไม่มีกลิ่นคาว 	<ul style="list-style-type: none"> - มีคัฟฟารีนป้อ สินค้าท้องถิ่นที่จำหน่ายในราคาถูกและมีคุณภาพ - ผ้าปาเต๊ะ จากประเทศอินโดนีเซีย - ราคาไม่แพง และมีตลาดที่เป็นเอกลักษณ์ - ความหลากหลายของสินค้าจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย เช่น จีน, ไทยพุทธมุสลิม หรือ เชื้อสายชก 	<ul style="list-style-type: none"> - สนามบรรยากาศตลาดเช้า - ความอึดอัดของผู้คนในตลาด - ดึงเก้าอี้แบบชิโนโปรตุกีสโดยรอบตลาด

ประเภทสินค้า	อาหาร	สินค้าอุปโภค	สภาพแวดล้อมโดยรอบ
- กะปิ กุ้งแห้ง และเครื่องเทศ			

4.2 รูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยง

จากการวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยง สามารถสรุปเป็นตารางรูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยงได้ 5 ประเภท ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางรูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยง

รูปแบบ	ภาพประกอบ	คำอธิบายรูปแบบสถาปัตยกรรม	บริเวณที่พบ
สถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่น		-อาคารไม้สองชั้น -หลังคามนิลา หรือปั้นหยาชนิดลา -มักใช้วัสดุท้องถิ่นในการก่อสร้าง	มักพบบริเวณรอบนอกของเทศบาลในพื้นที่เกษตรกรรม
สถาปัตยกรรมอิทธิพลแบบมลายู		-อาคารสองชั้น ชั้นล่างสร้างด้วยก่ออิฐฉาบปูน ชั้นบนสร้างด้วยไม้ บางอาคาร สร้างด้วยก่ออิฐฉาบปูน -อาคารวางเสาไว้บนคอก่อดินเผาที่ก่ออิฐฉาบปูน เพื่อป้องกันปลวก -หลังคาเป็นแบบปั้นหยาชนิดลา หรือโบราณอร์	พบได้ในเมืองและบริเวณชานเมือง
สถาปัตยกรรมแบบชิโนโปรตุเกส		- อาคารสองชั้น บางอาคารสูงสามถึงสี่ชั้น -เป็นโครงสร้างผนังรับน้ำหนัก บางอาคารเป็นโครงสร้างเสาคาน -ชั้นล่างด้านหน้าอาคารใช้เป็นร้านค้า ด้านหลังใช้เป็นสำนักงานบริการ ชั้นบนใช้เป็นที่พักอาศัย -ตกแต่งอาคารด้วยลวดลายจีนและตะวันตก	พบในบริเวณชุมชนตลาดของเมืองทับเที่ยง
สถาปัตยกรรมร่วมสมัย		-อาคารสองชั้น ส่วนใหญ่ชั้นล่างก่ออิฐฉาบปูน ชั้นบนเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวตั้งหรือแนวนอน - มักมีรูปแบบร่วมสมัยเช่นการใช้ระเบียงเอียง และมีรูปแบบที่เรียบง่าย	พบมากในบริเวณกลุ่มอาคารราชการและบ้านพักข้าราชการ
สถาปัตยกรรมอิทธิพลอาร์ตเดโคและสถาปัตยกรรมยุคทันสมัย		-มีการใช้เสากริบ หรือการใช้ชายคาแผ่นบางด้วยคอนกรีต -เน้นการออกแบบอาคารด้วยรูปทรงเรขาคณิต มีความเรียบง่าย	มักพบในย่านตลาดเทศบาลนคร

จากผลการสำรวจและรวบรวมข้อมูลพื้นที่ทางภาคสนาม และการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเมืองทับเที่ยง สามารถสรุปปัญหาของการเสื่อมสภาพของตลาดเทศบาลนครตรังได้ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปปัญหาของการเสื่อมสภาพของตลาดเทศบาลนครตรัง

ปัญหาของการเสื่อมสภาพ	คำอธิบาย
คุณภาพของแสงสว่างไม่เพียงพอ	ภายในอาคารเทศบาลนครตรัง มีแสงสว่างไม่เพียงพอทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ต้องอาศัยแสงประดิษฐ์เพิ่มเติม ทำให้เกิดการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้การที่แสงสว่างไม่เพียงพอในช่วงเวลากลางคืนทำให้พื้นที่ของอาคาร ไม่ปลอดภัยสำหรับผู้ใช้งานเช่นกัน
การถ่ายเทอากาศของอาคาร	คุณภาพอากาศของผู้ใช้งาน ในอาคารอยู่ในระดับที่ต่ำ อันเนื่องมาจากการระบายอากาศที่ไม่เพียงพอ ก่อให้เกิดกลิ่นไม่พึงประสงค์ ซึ่งเกิดจากการหมักหมมของเศษอาหารตลอดเวลา ซึ่งอาจนำไปสู่การติดต่อและแพร่กระจายของเชื้อโรคต่อไป
ขาดป้ายแสดงตำแหน่งประเภทสินค้า	พบว่าภายในอาคารยังขาดป้ายสัญลักษณ์แสดงตำแหน่งประเภทสินค้า ทำให้ลูกค้าเข้าถึงยาก โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าต่างถิ่นและชาวต่างชาติ ส่งผลให้ยอดขายสินค้าลดน้อยลง
การขาดพื้นที่ส่วนกลางของตลาด	ตลาดเทศบาลนครตรัง ยังขาดพื้นที่ส่วนกลาง เพื่อรองรับกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชน หรือเป็นพื้นที่เพื่อให้ชาวต่างชาติได้เข้ามาร่วมกิจกรรมกับคนในท้องถิ่น ทำให้บรรยากาศในตลาดเงียบลงในขณะที่ตลาดแห่งอื่นมีลานกิจกรรมส่วนกลาง เพื่อให้ผู้คนได้พบปะสังสรรค์
รูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคาร	ภาพลักษณ์ของตลาด ไม่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเมืองทับเที่ยง ซึ่งจากการวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมเมืองทับเที่ยง พบว่ามี รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ตั้งอยู่โดยรอบอาคารตลาดสดเทศบาล ได้แก่ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีส และสถาปัตยกรรมอิทธิพลอาร์ตเดโคและสถาปัตยกรรมยุคทันสมัย

5. การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ปัญหาของการเสื่อมสภาพของตลาดเทศบาลนครตรัง ที่ทำให้ลดศักยภาพในการพัฒนาอาคารตลาดสด และการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเมืองทับเที่ยง นำไปสู่การออกแบบรูปแบบอาคารตลาดสดเทศบาลเพื่อปรับปรุงและฟื้นฟูพื้นที่ตลาดสดและภูมิทัศน์ ได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

5.1 แบบร่างที่ 1: คริวตรง คริวไทย คริวโลก

รูปที่ 3 แบบร่างที่ 1 คริวตรง คริวไทย คริวโลก

รูปแบบนี้ได้รับแนวคิดจากการที่เมืองตรังเป็นเมืองที่ขึ้นชื่อเรื่องความหลากหลายของอาหาร อาคารหลังนี้จึงถูกออกแบบให้เป็นศูนย์กลางของร้านอาหารชื่อดังประจำจังหวัด โดยแบ่งพื้นที่อาคารออกเป็นสองประเภทใหญ่คือ ชั้นล่างจำหน่ายสินค้าประเภทของสดและของแห้ง ส่วนชั้นสอง จำหน่ายสินค้าประเภทขนม เสื้อผ้า และเป็นศูนย์อาหาร นอกจากนี้ยังมีแนวคิดในการใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นมาประยุกต์กับการออกแบบรูปร่างในครั้งนี้ โดยใช้หลังคาปั้นหยามนิลา ตกแต่งองค์ประกอบอาคารต่างๆด้วยระแนงไม้ เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีช่องเปิดเพื่อให้แสงธรรมชาติเข้าสู่อาคารได้อย่างเพียงพอ

5.2 แบบร่างที่ 2: เลอค่า วัฒนธรรม

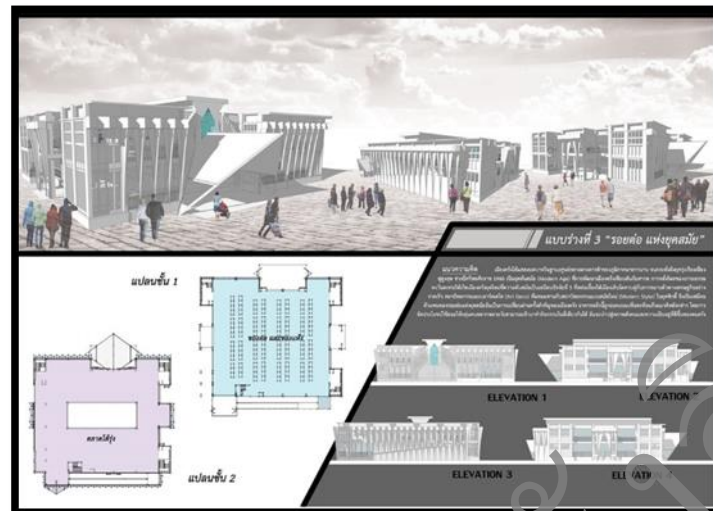

รูปที่ 4 แบบร่างที่ 2 คริวตรัง คริวไทย คริวโลก

แบบร่างที่ 2 แบบนี้ ได้แนวความคิดมาจากความรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรมของเมืองตรัง อันเกิดมาจากการรวมกลุ่มของหลายชาติพันธุ์ รูปแบบสถาปัตยกรรมของแบบร่างที่ 2 จึงมีความผสมผสานระหว่างรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของภาคใต้ และเรือนมลายู โดยเลือกใช้หลังคาปั้นหยามนิลา การขึ้นชายคาและมีค้ำยันรองรับ ส่วนชั้นล่างออกแบบด้วยแนวคิดสถาปัตยกรรมชิโน โปรตุกีส ที่มีการใช้ช่องโค้ง การใช้ระเบียงด้านบน รวมไปถึงการเน้นรูปแบบอาคารเป็นแบบก่ออิฐฉาบปูน ส่วนการจัดวางผังอาคารภายในนั้น ชั้นล่างได้จัดวางจำหน่ายสินค้าประเภทของสดและของแห้ง ส่วนชั้นสองจัดพื้นที่เป็นศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว และจำหน่ายสินค้า OTOP ของจังหวัดตรัง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่หนึ่งในการแสดงวัฒนธรรมของเมืองตรัง

5.3 แบบร่างที่ 3 : รอยต่อแห่งยุคสมัย

รูปที่ 5 แบบร่างที่ 3 รอยต่อ แห่งยุคสมัย

แบบร่างที่ 3 ได้แนวความคิดมาจากการที่เมืองตรังเป็น เมืองศูนย์กลางทางการค้า และเจริญรุ่งเรืองสูงสุด ในช่วงปีค.ศ. 1960 ซึ่งเป็นยุคทันสมัย ดังนั้น สถาปัตยกรรมแบบอาร์ตเดโค (Art Deco) ที่ผสมผสานกับสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ (Modern Style) จึงเป็นเสมือนตัวแทนของรอยต่อแห่งยุคสมัยนั้น อาคารหลังนี้จึงถูกออกแบบเพื่อสะท้อนรอยต่อของการเปลี่ยนผ่านช่วงสมัยในเมืองตรัง โดยการใช้ สาคีรีบ ชายคาทางตั้งและนอนในรูปแบบที่เรียบง่าย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของรูปแบบสถาปัตยกรรมดังกล่าว ส่วนการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในนั้น ชั้นล่างถูกออกแบบเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าของสดและแห้ง ส่วนชั้นสองถูกจัดพื้นที่เป็นตลาดโต้รุ่ง และใช้เป็นพื้นที่เพื่อประกอบกิจกรรมส่วนกลาง เน้นให้อาคารสามารถใช้งานได้ในเวลากลางคืน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างตลาดบริเวณหน้าสถานีรถไฟตรังและบริเวณตลาดริมน้ำบริเวณวังเวียนน้ำพุได้

จากการออกแบบรูปแบบอาคารตลาดสดเทศบาลเพื่อปรับปรุงและฟื้นฟูพื้นที่ตลาดสดและภูมิทัศน์ ทั้ง 3 รูปแบบนั้น ทั้ง 3 รูปแบบ ได้มีแนวคิดในการแก้ปัญหาให้เรื่องแสงสว่าง โดยออกแบบอาคารให้มีช่องแสงธรรมชาติเข้ามาได้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกเช่นกัน ส่วนในเรื่องการจัดแบ่งประเภทจำหน่ายสินค้าของสดและของแห้งถูกจัดให้อยู่ในบริเวณชั้นล่างทั้ง 3 รูปแบบ ส่วนชั้นสอง แตกต่างกันตามแนวความคิดที่ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับรูปแบบสถาปัตยกรรมภายนอกและภูมิทัศน์

6. บทสรุป

ตลาดสดเทศบาลนครตรัง เป็นตลาดที่เคยแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของศูนย์กลางการค้าในเมืองทับเที่ยง อีกทั้งยังคงเป็นศูนย์กลางของการพบปะสังสรรค์ของผู้คนรุ่นก่อน แต่ปัจจุบันตลาดสดเทศบาลนครตรังกลับมีความนิยมลดลงทั้งจากผู้คนที่ท้องถิ่นและต่างถิ่น รวมไปถึงชาวต่างชาติ ทั้งนี้ จากการสังเกตการณ์สภาพตลาดด้วยวิธีการสำรวจเบื้องต้นเป็นระยะเวลา 1 เดือน โดยมุ่งเน้นประเด็นหลัก 4 ประเด็น ได้แก่ จำนวนแผงและโซนสินค้า พฤติกรรมผู้ใช้และความหนาแน่นของคนที่เกี่ยวข้องกับเวลาและพื้นที่ การสำรวจเส้นทางสัญจรโดยรอบตลาด การสำรวจจุดขายของดีตลาดสดเทศบาลนครตรัง พบว่าปัญหาที่ทำให้ลดศักยภาพในการขยายตัวของตลาดในอนาคต ได้แก่ คุณภาพ

ของแสงสว่างไม่เพียงพอ การถ่ายเทอากาศของอาคารที่ไม่สะดวก ขาดป้ายสัญลักษณ์แสดงตำแหน่งประเภทสินค้า การขาดพื้นที่ส่วนกลางของตลาด และรูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคารและภูมิทัศน์ที่ไม่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเมืองทับเที่ยง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยง พบว่ารูปแบบสถาปัตยกรรมที่ตั้งอยู่โดยรอบอาคารตลาดสดเทศบาลส่วนใหญ่ ได้แก่ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีส และสถาปัตยกรรมอิทธิพลอาร์ตเดโคและสถาปัตยกรรมยุคทันสมัย

ผลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาตลาดสดเทศบาลนครตรังและรูปแบบสถาปัตยกรรมในเมืองทับเที่ยง ทำให้ได้แนวคิดในการออกแบบอาคารให้เข้ากับบริบทของภูมิทัศน์โดยรอบ 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบร่างที่ 1 “ครัวตรัง ครัวไทย ครัวโลก” แบบร่างที่ 2 “เลอค่า วัฒนธรรม” และแบบร่างที่ 3 “รอยต่อ แห่งยุคสมัย” ซึ่งในแต่ละรูปแบบนั้นมีแนวคิดในการจัดแบ่งพื้นที่จำหน่ายสินค้าให้เป็นระเบียบมากขึ้น ออกแบบอาคารให้ได้รับแสงสว่างที่เพียงพอ มีอากาศถ่ายเทที่สะดวกมากขึ้น รวมถึงจัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการใช้กิจกรรมส่วนกลางมากขึ้น

จากการศึกษาและการออกแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์โดยรอบอาคารตลาดสดเทศบาลนครตรังนั้น นอกจากจะเป็นการช่วยฟื้นฟูตลาดสดเทศบาลนครตรังและภูมิทัศน์โดยรอบให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง ยังเป็นการสนับสนุนการเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างพื้นที่กิจกรรมถนนคนเดินบริเวณสถานีรถไฟ และกิจกรรมตลาดริมน้ำบริเวณวงเวียนน้ำพุ ให้มีความครึกครื้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งการที่จะทำให้อาคารฟื้นฟูโครงการนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จะต้องอาศัยความร่วมมือ ทั้งจากพ่อ-แม่ค้า ผู้คนในท้องถิ่นแห่งเมืองทับเที่ยง รวมไปถึงองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนการฟื้นฟู เพื่อรักษาตลาดสดเทศบาลนครตรัง ศูนย์กลางทางการค้าของเมืองทับเที่ยงให้คงอยู่สืบไป

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ขอขอบพระคุณผู้ว่าราชการจังหวัดตรังที่กรุณาสนับสนุนในการดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองตรังเพื่อการท่องเที่ยว ปีงบประมาณ 2557

8. เอกสารอ้างอิง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). *แผนที่มรดกทางวัฒนธรรมทับเที่ยง*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (2542). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และ*

ภูมิปัญญา จังหวัดตรัง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

เทศบาลนครตรัง. (2553). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนครตรัง (พ.ศ.2554-2559)*, หน้า 56. สืบค้นจาก

<http://www.trangcity.go.th/>